Veilig Huis Antwerpen

Basisvorming IFG

Doel van vandaag

Wat is IntraFamiliaal Geweld?

IFG en de kinderen

Inzicht in het hulpverleningslandschap

Korte voorstelling

- Lander Waegemans, Casusregisseur (VKA) en Kindreflex
- tom

Partner van slachtoffer dodelijke brand aangehouden op verdenking van moord, in maart vorig jaar kreeg hij nog tijdelijk huisverbod

Vrouw (38) uit Lembeek dood aangetroffen in woning : ex-partner verdacht van moord

Dit jaar al 1.500 meldingen van partnergeweld bij hulplijn 1712 en dat is "het topje van de ijsberg"

Oud-burgemeester van Aalst Ilse Uyttersprot (53) gewelddadig om het leven gebracht, verdachte hele dag ondervraagd

Minister van Justitie Van Quickenborne: "Wie partner doodt, moet levenslang kunnen krijgen"

Huidige tendensen

- IFG blijft zeer ingewikkeld en complex
- Maatschappelijk probleem
  - → Blijft toenemen
  - → Meer in de pers
  - → Grote maatschappelijke kost!
  - → Intergenerationeel

Man aangehouden voor moord op vrouw en 2 kinderen in Elsene

Start assisenproces: Man staat terecht voor moord op vriend in Ingelmunster

Ruim 120 Belgen per dag doen aangifte van partnergeweld

25 jaar cel voor man die ex-vriendin vermoordde met 2 messteken in Kaprijke

Man die vrouw neerschoot in Puurs-Sint-Amands blijft maand langer in de cel

Twee lichamen gevonden in woning Oude Markt Leuven, vermoedelijk intrafamiliaal geweld

Politiezone Deinze-Zulte-Lievegem behandelde vorig jaar 17.684 noodoproepen: "Sterke toename van drugsfeiten en intrafamiliaal geweld"

Justitie

Echtgenoot die vrouw doodstak op straat in Eeklo aangehouden voor moord

Aan welke vormen van geweld denken

jullie zelf?

Intrafamiliaal geweld beter begrijpen

Oefening Marvin en Sarah

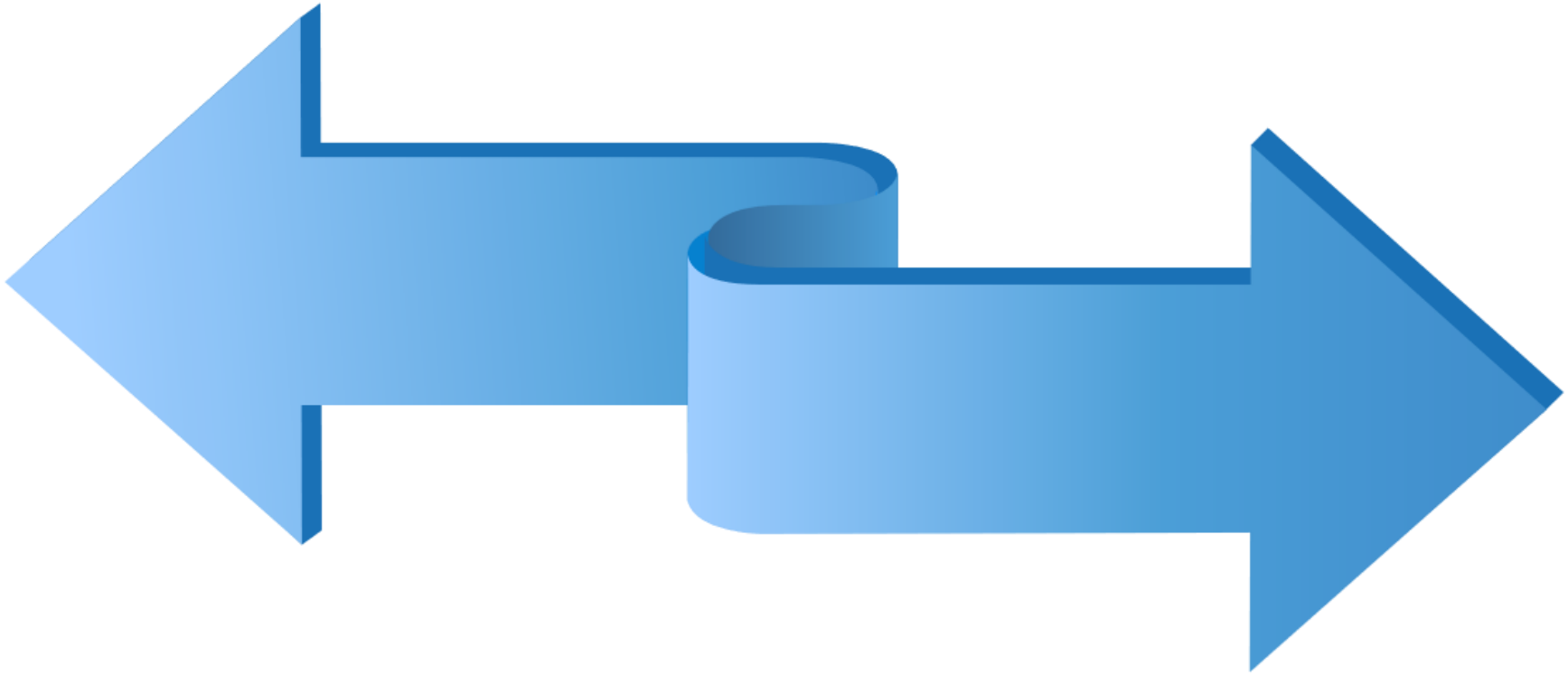

Intrafamielwatte?

- **Strafrechterlijke definitie:**

Omzendbrief COL 4/2006:

“Wordt als intrafamiliaal geweld beschouwd
iedere vorm van fysiek, seksueel, psychisch of economisch geweld tussen
echtgenoten, samenwonenden of personen die
hebben samengewoond en tussen wie een affectieve band bestaat of bestaan heeft".

Wereldwijd is IFG één van de voornaamste doodsoorzaken voor personen in de leeftijdscategorie van 15 tot 44 jaar.

Ongeveer 30% van de vrouwen en 20% van de mannen wereldwijd worden minstens éénmaal in hun leven geconfronteerd met fysiek of seksueel geweld vanwege hun partner.

Even platslaan met cijfers

- In België wordt **1 op de 3 mensen minstens één keer** in hun leven geconfronteerd met partnergeweld (IVGM)
- **Sinds 2020 toename** én meer in de pers
- Partnergeweld komt voor **in 1 op 7 gezinnen** (vzw RoSa)
- In **75%** van de gevallen van partnergeweld **zijn kinderen thuis** (Holden 2003 in Desair & Hermans 2012)
- **1 op 3 kinderen** heeft voor de leeftijd van 15 jaar minstens één keer **geweld tussen de ouders gezien of gehoord** (IVGM)
- Politionele statistieken: **In 2024 werden 14.723 mensen slachtoffer** van een vorm van partnergeweld in het Vlaams Gewest
- Gerechtelijke statistieken: (parket)
    - In **2024** behandelde **justitie 40.382** zaken van partnergeweld (België)
    - **25%** van de klachten gaat over het **niet-naleven van het bezoekrecht** (vaak psychisch geweld/HCO)
    - Realiteit**: 55% van de PV's zonder gevolg (seponering)**

- In 2024 werden in België **minstens 20 vrouwen vermoord** door hun partner
- Ongeveer **58% van alle dodingen** van vrouwen wordt gepleegd door **een intieme partner of familielid**
- Gemiddeld **35 incidenten** voor politie wordt gebeld (RoSa vzw, 2020)
- **87% doet nooit aangifte** (IVGM, 2010)
- **7 op de 10** slachtoffers in de opvang **keren terug naar huis (**CAW, Vluchthuis)

Verschillende vormen

- Fysiek
- Seksueel
- **Psychisch**
- **Economisch** (financieel)

Maar ook…

- Siblinggeweld
- Oudermishandeling
- Getuige van geweld
- Kindermishandeling
- Eergerelateerd geweld
- Gendergerelateerd geweld
- Stalking
- Hoog conflictueus ouderschap

In de praktijk

- **Grote impact op kinderen**
- Het stoppen van geweld is een **kwestie van lange adem,** nood aan **zowel korte als langdurige hulpverlening**.
- Sluimeren **onder de radar van politie** & hulpverlening (dark number)
- **Multiproblem**
- **Complexe dynamieken** die elkaar beïnvloeden
- **Voorgeschiedenis IFG** (intergenerationeel geweld)

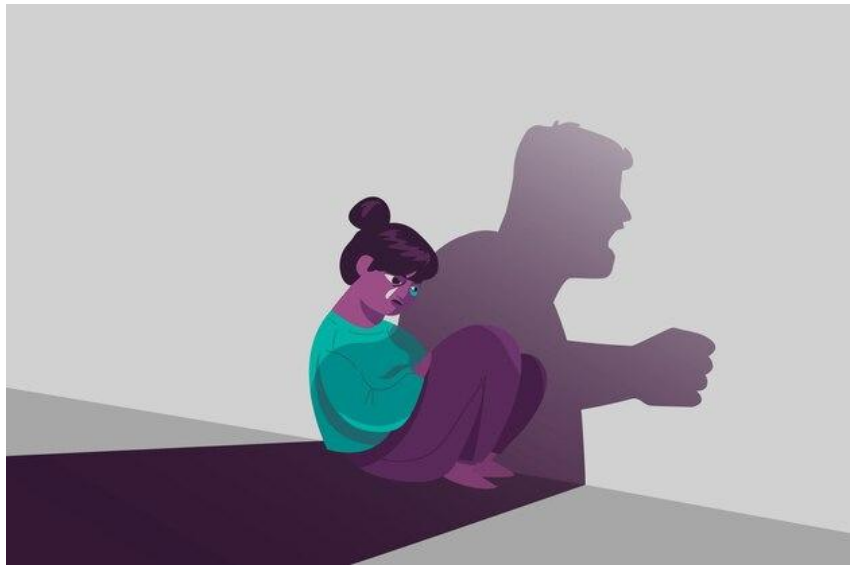

Geweld op het continuüm

Uni-directioneel
Intieme terreur
dwang en controle

Bi-directioneel
Situationeel geweld

Situationeel geweld vs intiem terreur

Observeer de machtsposities!

SITUATIONEEL GEWELD

- Bi - directioneel
- Relationele dynamiek
- Escalerende conflicten
- Frustratie agressie
- Beiden triggeren elkaar (pleger-slachtoffer?)
- Vaak verlangen om het gedrag te veranderen
- Zekere voorspelbaarheid
- min of meer gelijke machtsverhoudingen
- **Inter-persoonlijke dynamiek vanuit onveilige hechting**
  ***Motivatie*: Verlies van liefde, verbondenheid & betrouwbaarheid in de relatie "vechten voor liefde"**

INTIEM TERREUR

- Eenzijdige dynamiek
- Pleger - slachtoffer
- Machtsongelijkheid/afhankelijkheid
- Vaak zeer snelle en romantische start
- Deze gaat over in dwangmatige controle
- geweld vaak plots en onvoorspelbaar
- Isoleren, controleren, weerstand breken
- Gaslighting
- Weinig schuldbesef bij pleger
- Weinig probleeminzicht bij pleger
- soms geen inzicht bij het slachtoffer
- **Soms ook sterke slachtoffers!!**
- **Intra-persoonlijke dynamiek/problematiek**
- **Sterke verbinding vanuit hechtingstrauma**
- **Motivatie: Macht en controle over de ander**

Aanpak situationeel geweld vs intiem terreur

SITUATIONEEL GEWELD

- Veiligheid en rust bieden, ev.tijdelijk apart
- Partners in de escalatie betekent partners bij de oplossing?
- Relatietherapie? Bemiddelen?
- Stressbronnen aanpakken (financiën, wonen, opvoeding, verslaving…)

Indien te ernstig of complex
tijdelijk huisverbod
Veilig Huis contacteren

INTIEM TERREUR

- Veiligheidsplan en vluchtplan opstellen met slachtoffer en kinderen
- Apart werken met dader en slachtoffer
- Therapie om het slachtoffer te versterken
- (vaak verplicht) pleger aanbod voor pleger
- vlucht/vertrek zeer goed voorbereiden en plannen
- Slachtoffer en kinderen beveiligen (vluchthuis)
- pv laten opstellen ná de vlucht

Maatregelen vanuit justitieel kader
Veilig Huis Spoor 3 (voorheen co3 ketenaanpak)
Contactverbod

Opgelet met!
Tijdelijk huisverbod
Elektronisch toezicht

Geweld op het continuüm

Intieme terreur
Coercive Control
22%

Pleger: 1 partner - voornamelijk mannen

(Johnson 1995/2000)

Situationeel geweld
78%

Pleger: Beide partners mannen & vrouwen.
GENDERNEUTRAAL
bij zwaar fysiek geweld meer mannen

Cirkel van geweld

"Het spijt me, het zal nooit meer gebeuren"

"Waarom gaan ze toch altijd terug naar elkaar?"

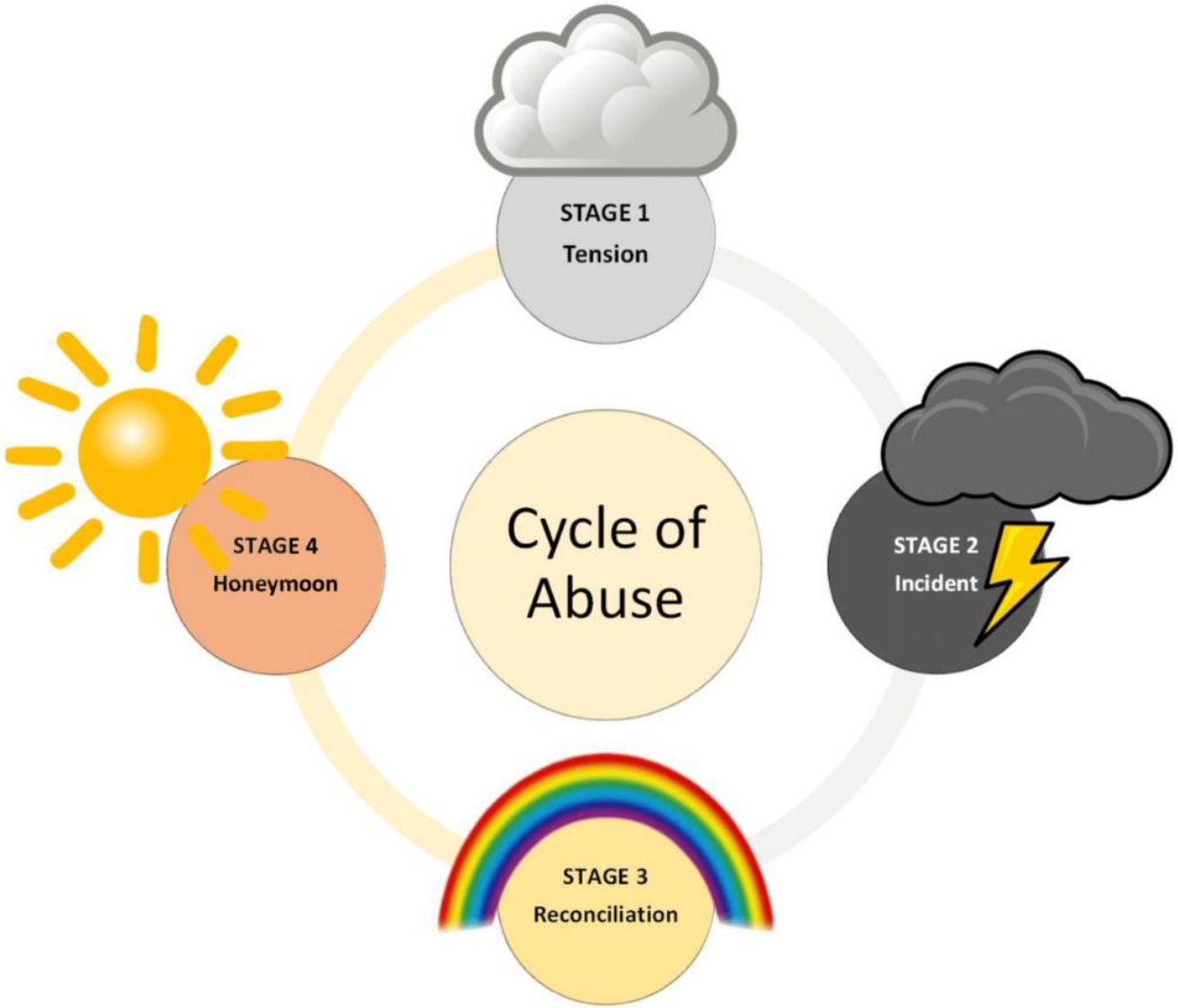

"Hij doet echt zijn best nu om minder boos te worden"

Relatiedynamiek
Emotionally Focused Couple Therapy (EFT)

Dynamiek tussen koppels maar ook tussen ouders en kinderen!

Marvin
terugtrekken/afstand nemen

Sarah
verwijten/aanklampen

Mijn zichtbare emotionele reactie

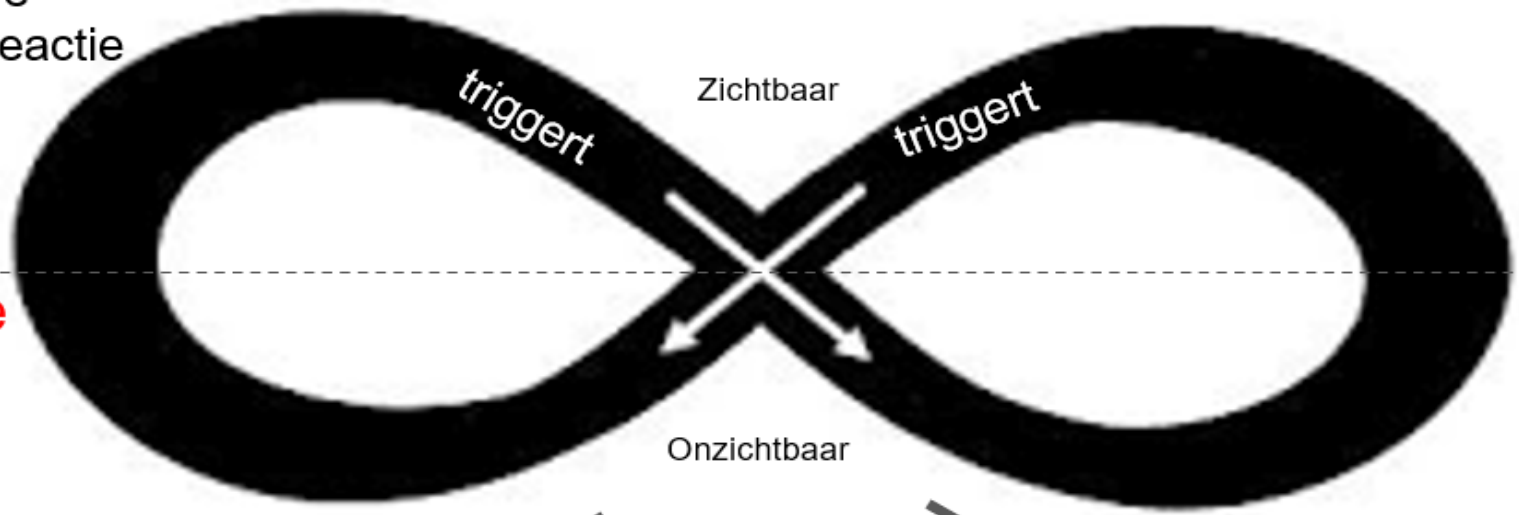

Mijn zichtbare emotionele reactie

Escalatie

Escalatie

ik ben niets waard

eenzaamheid

falen tekort schieten (hechtingsangst)

Acceptatie en waardering(hechtingsbehoefte)

Am I good enough for you?

verlatingsangst (hechtingsangst)

behoefte aan nabijheid/gehoord worden (hechtingsbehoefte)

Are you there for me?

Rode vlaggen die wijzen op escalatie

- **Stalking**
- **Doodsbedreiging** (naar partner en kinderen alsook dreiging met **suïcide**)
- Bezit en gebruik van **wapens**
- **Recent** gewelddadig gedrag
- Geweld tijdens de **zwangerschap**
- **Seks** zonder wederzijdse toestemming
- Noodzakelijke (medische) zorg **weigeren**

Rode vlaggen die wijzen op escalatie

- **Wurging,** verstikking en verdrinking
- Slachtoffer **spreekt niet** wanneer partner in de buurt is
- **Frequenter** en ernstiger geweld (toenemend)
- **Middelenmisbruik** (alcohol, medicatie, drugs,…)
- **Psychiatrische problematiek** (bv borderline, narcistische persoonlijkheid)
- **Aanwezigheid** van kinderen
- Vermoeden van kans op **eergerelateerd** geweld

Beschermende factoren

- een ondersteunend sociaal netwerk
- sociale controle door het netwerk
- buren zijn op de hoogte van de situatie
- personen zijn bereid om (terug) opvolging toe te laten
- er zijn lopende justitiële procedures die effect hebben op het geweld
- bereidheid om opvolging toe te laten mbt psychische kwetsbaarheid/verslaving
- Betrokkenheid en steun voor het kind bvb door een affectieve band met een zorgende volwassene buiten het gezin (meter, nonkel, juf, zorgcoördinator,...)

Circle of Coercive Control

©Based on the 8 stage-timeline by Jane Monckton Smith (2018)

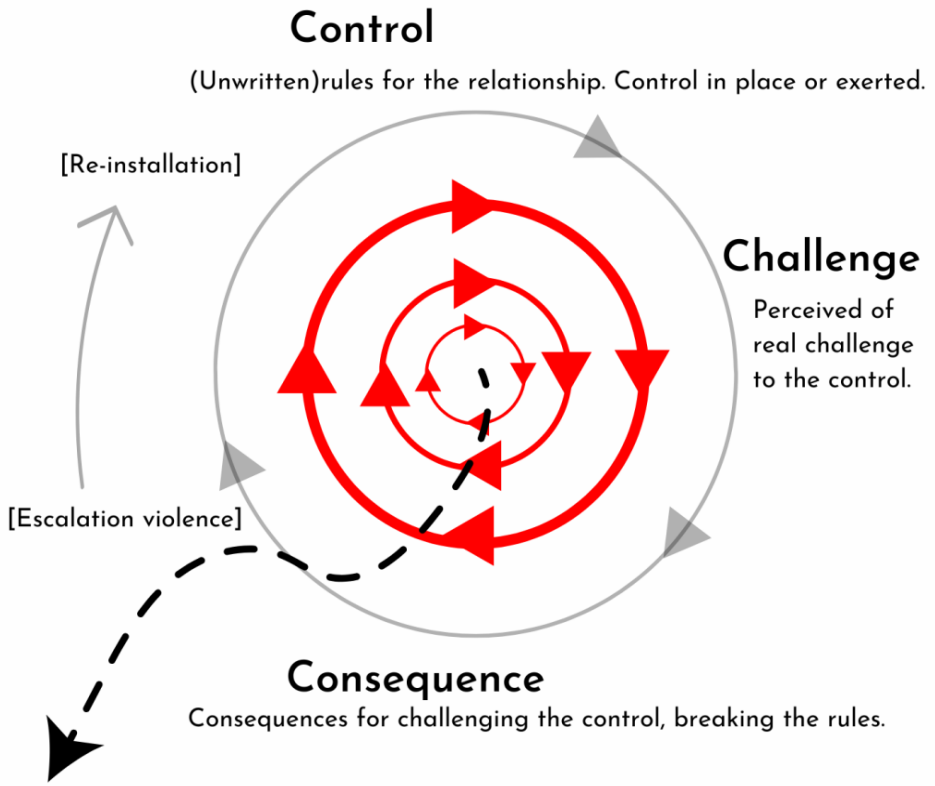

Circle closes and becomes normalised.
--> Avoiding upsetting the other.
Goes on and on...

VEILIG THUIS ANTWERPEN

Expertisecentrum Veilig Huis

“Veilig Huis” is een samenwerkingsverband tussen diensten en een expertisecentrum.

- Het centrum is een belangrijke spil in het beleid rond intrafamiliaal geweld en biedt:
  - **Ondersteuning** aan professionals
  - Gespecialiseerde zorg aan cliënten van het centrum - waar nodig (bijvoorbeeld **lotgenotengroep**)
  - Interdisciplinaire samenwerking, in de zwaarste en **moeilijkste situaties**

“Veilig Huis” zet zich uitdrukkelijk in de rol van specialist, die anderen ondersteunt.

VEILIG HUIS
Antwerpen

VEILIG HUIS

Regie (Spoor 3)

Casusregie: aanpak met afstemming van hulpverlening, politie en justitie

1 PLEK
Eerstelijns psycholoog

Casusondersteuning (Spoor 2)

Casusondersteuning voor hulpverlening
Aanklampende hulpverlening in het kader van tijdelijk huisverbod en praetoriaanse probatie

Tandem - Hoorizon
Kinderpsycholoog

Wegwijzer (Spoor 1)

Advieslijn
Vorming
Casusbespreking op afroep
Coaching professionals CAW en stad Antwerpen

Consult on site (Advocaat, DVZ, deurwaarder, adviespunt verslaving)

Over de drempel (Spoor 0)

Steungroepen
Steungroep en –traject Noor
Oudergroep - Weerbaarheidstraining

Vrijwilligers werking

Crisishulp
Crisisteam
+18

<u>Vlaanderen / Stad Antwerpen</u>

Verlies

de kinderen

niet uit het oog!

50.091 minderjarigen (in Vlaanderen en Brussel)
hebben nood aan gespecialiseerde hulp omwille van kindermishandeling
(conservatieve schatting)

Ingrijpende jeugdervaringen

en de levenslange gevolgen voor leefstijl en gezondheid

Wat zijn ingrijpende jeugdervaringen?

Als kind opgroeien met heel veel...

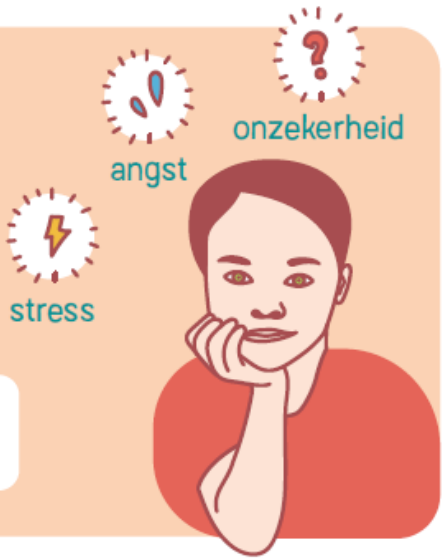

Ingrijpende jeugdervaring = Adverse Childhood Experience (ACE)

Meest voorkomende ingrijpende jeugdervaringen (ACE's)

Hoe vaak komen ACE's voor in Nederland?

Het aantal ACE's per persoon

- Vier of meer: 11%
- Drie: 6%
- Twee: 9%
- Een: 17%
- Geen: 56%

ACE's komen overal voor: in iedere straat, buurt, school en werkomgeving.

www.augeo.nl/aces

Impact op gezondheid

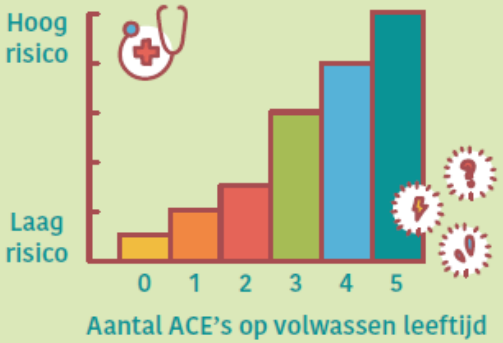

Een stapeling van ACE's is gevaarlijk. Hoe meer ACE's hoe groter de kans op negatieve gezondheidsuit-komsten, ongezond gedrag en lagere levensverwachting.

Impact op levensloop

De impact van ACE's is levens-lang. Mensen met 4 of meer ACE's hebben een grotere kans om 20 jaar eerder te overlijden en om ACE's door te geven aan de volgende generatie.

De impact van ACE's op risicovol gedrag en gezondheid

Mensen met vier of meer ACE's lopen een sterk verhoogd risico op een ongezonde leefstijl en verschillende ernstige ziektes en chronische aandoeningen.

Risicovol/ongezond gedrag

onvoldoende bewegen | roken | alcoholgebruik

drugsgebruik | ongezonde voeding | wisselende seksuele partners

Negatieve lichamelijke, psychische en sociale gezondheidsuitkomsten

ernstige obesitas | diabetes | depressie | angststoor-nissen | zelfbeschadiging en suïcide | Soa's / HIV | hart- en vaatziekten

kanker | herseninfarct | longziektes, astma, COPD | hoog ziekteverzuim | werkeloosheid | schooluitval

www.augeo.nl/aces

10 beschermende factoren
Steun uit de omgeving
Hulpbronnen
De eerste factor is het meest belangrijk.
Onvoorwaarde-lijke liefde van ouder/ verzorger
Een beste vriend(in) hebben
Wonen in een schoon en veilig thuis met voldoende eten
Het volgen van goed onderwijs
Vrijwilligers-werk of op een andere manier bijdragen aan de gemeen-schap
Onderdeel zijn van een (sociale) groep
Een mentor/ vertrouwens-persoon hebben buiten het gezin
Een hobby hebben
Fysiek actief zijn en/of een sport beoefenen
Structuur en routine hebben

De PACES

Stappen van de Kindreflex (Kindreflex.be)

Stappen van de Kindreflex

Stap 1: voer een gesprek over de kinderen en het ouderschap

Stap 2: peil naar de veiligheid thuis en het welzijn van de kinderen

Stap 3: ondersteun de cliënt in zijn rol als ouder

Stap 4: ga verder na of er sprake is van verontrusting en bereidheid

Stap 5: herstel de veiligheid

Stap 6: betrek een gemandateerde voorziening

WINDOW OF TOLERANCE

Wat kan ik zelf zien?

Welk gedrag kan je opmerken?

- **Verdedigt** de partner/ouder/ familielid
- Doet alsof er niets aan de hand is
- Gedraagt zich opvallend **anders** als de partner erbij is
- Wordt plotseling religieus of heeft opeens een **andere, sterkere mening**
- Plotseling **overdreven druk** of net **overdreven rustig**
- **Laag zelfbeeld**, vindt zichtzelf niets waard of zegt negatieve dingen over zichzelf
- Moet altijd **bereikbaar** zijn voor de partner
- Zonder duidelijke oorzaak plotseling **bang, boos, verward of depressief**

Wat kan je opmerken in omgang met anderen?

- Plotseling **minder contact** met vrienden of familie
- **Ontwijkt** vragen of geeft onduidelijke antwoorden
- **Zegt** afspraken op laatste moment **af** of komt niet opdagen
- Maakt **geen oogcontact**
- **Schrikreactie** als zij wordt aangeraakt

Wat kan je mogelijks nog opmerken?

- Het is lastig om de slachtoffers **alleen te spreken**
- Kan geen verklaring geven voor **verwondingen of kapotte spullen**
- **Geen eigen financiële middelen**, heeft **schulden** of is afhankelijk van de partner hiervoor
- Gaat vaker naar de huisarts, gebruikt (meer) **slaapmiddelen of pijnstillers**
- Gebruikt verdovende middelen zoals **alcohol of drugs**
- Doet veel (of net niets) in het huishouden

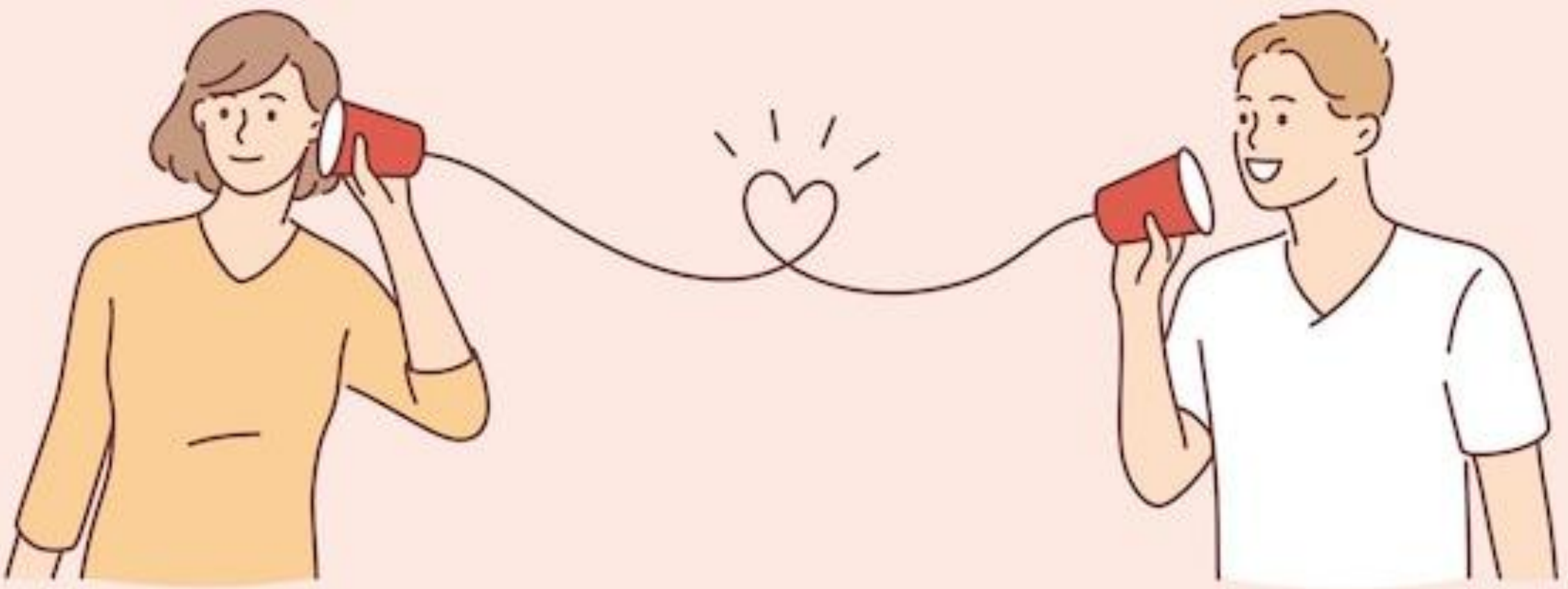

Hoe in gesprek gaan?

It's Not About The Nail - YouTube

Wat kan ik doen als hulpverlener?

- Zorg voor veiligheid en privacy

- Zorg ervoor dat je je in een ruimte bevindt waar niemand je kan horen, waar privacy kan gegarandeerd worden. vb. "Waar wil je graag even gaan zitten? Kan ik iets doen om het je comfortabel te maken?"

- Scherm kinderen af van een crisisgesprek

- Neem een open houding aan en zorg voor empathie en respect

- Neem voldoende tijd, luister actief zonder te oordelen, toon interesse en berg je eigen mening op.
- Wees alert voor de vraag achter de vraag!

Bij niet-onthuld geweld

Benoem waarom je vermoedens hebt, maar oordeel niet

Dwing een persoon niet om geweld te onthullen, speel geen detective

Stel open vragen:
niet: “is er geweld in jullie relatie?”
wel: wat doen jullie bij stressmomenten? Hoe gaan jullie daarmee om? Wie zegt/doet wat? (dynamiek = aan logica)

Respecteer het tempo en keuzes van de persoon

Plan een vervolgafspraak

Bekijk samen met de persoon welke hulp en ondersteuning kan geboden

Bij niet-onthuld geweld

IFG triggert hard! Let op met de reddersreflex, dit kan je cliënt afschrikken

Schat de veiligheid van de kinderen in !!!!

Laat steeds de deur op een kier

Gespreksleidraad

- **Heb een open houding en wees alert**
  - → Denk aan alternatieve verklaringen voor vreemd gedrag maar benoem wat je ziet.

- **Geef de cliënt de gelegenheid om te praten**
  - → Wat zorgt voor spanning? Wat is de aanleiding?
  - → Wat zijn soorten geweld die jij meemaakt?
  - → Wanneer is geweld begonnen en hoe vaak gebeurt het?
  - → Zijn er kinderen in huis tijdens geweld?
  - → Heb jij een vertrouwenspersoon?
  - → Welke diensten zijn al betrokken (huisarts, politie, CAW)?

Gespreksleidraad

- **Informeer naar de veiligheid**
  - → Hoe bedreigend is de situatie? (doodsbedreigingen, wapens of voorwerpen, stalking met grote tijdsinvestering, aanwezigheid (ongeboren) kinderen,…
  - → Heeft de cliënt voldoende netwerk? Naar familieleden en vrienden vragen. Neem niet te snel vrede met “ik heb geen netwerk”.

- **Geef informatie over hulpmogelijkheden**
  - → Bekijk welke hulp jij zelf kan bieden.
  - → Acute situatie bel eerst politie en in tweede instantie CAW crisisteam +18
  - → Advieslijn IFG bellen

Gespreksleidraad

- **Informeer de cliënt over zijn/haar rechten**
  - → Aangifte bij politie (met tolk is wachttijd lang)
  - → Medische hulp inschakelen (check-up bij wurging)
  - → Attesteer het letsel in aantal dagen werkonbekwaamheid, ook als de cliënt werkloos is
  - → Geef de cliënt mee dat er diensten zijn die juridisch kunnen ondersteunen (BJB, CAW)
  - → Houdt rekening met een onzeker verblijfsstatuut

Geef rust en laat de cliënt zijn of haar **verhaal vertellen**

Vertel dat **IFG wel meer voor komt**

Vertel dat geweld bij **wet verboden** is

Geweld en problemen gaan **niet vanzelf over**

Het geweld moet stoppen en **niet de relatie**

Twijfel over de relatie is normaal

Besef dat een **echtscheiding niet voor elk koppel evident** is (baby, verblijfspapieren, financiën,..)

Breng partner en kinderen mee in beeld (vraag naar leeftijden, wanneer leren kennen, namen)

Breng **ook brede familie** in beeld, eventueel ook in land van herkomst

Vraag naar **psychiatrische- en verslavingsproblematiek**

Gebruik duidelijk taal en **wees concreet** (als je bezorgd bent, over wat ben je concreet bezorgd)

Bespreek de situatie **met je team**

Waar kan ik naartoe?

Overleg en Consult ivm IFG

Voor professionals

Veilig huis

Consultlijn

[Contact | Vlaanderen.be]

VEILIG HUIS

Voor cliënten

1712

1712
BEL OF CHAT
BIJ VRAGEN OVER GEWELD

Voor burgers met vragen over geweld, misbruik en kindermishandeling

Op weekdagen tussen 09h en 16h

Gratis en komt NIET op de telefoonrekening

Géén noodnummer of meldpunt

Wél luisterend oor, advies, doorverwijzing, …

Crisishulpverlening

Crisisteam +18

Cliënten en hulpverlening

Crisissituaties en IFG

24/24 en 7/7

Crisisteam -18

Enkel hulpverlening

Crisissituaties bij minderjarigen

24/24 en 7/7

CAW
versterkt welzijn

Hulpverlening

Childfocus

Seksuele uitbuiting en online veiligheid

Verdwijning van kinderen en jongeren

(Dreiging van) parentale ontvoering

116 000

CAW Slachtofferhulp

Individuele begeleiding slachtoffers en hun kinderen

Geen acute crisis

Hulpverlening

Zorgcentrum na seksueel geweld

Opvang en verzorging van slachtoffers van (hands on) seksueel geweld

Psychologische, medische en politionele diensten aanwezig

Zorgcentra na Seksueel Geweld .be

De Sleutel of andere lokale drughulp partner

Alle vragen rond verslaving aan illegale drugs

Ook voor ouders/vriend/partner van …

Op afspraak en inloopmomenten

[DeSleutel]

MENSEN KANSEN GROEIEN

Hulpverlening

Opgroeien Vlaanderen
is kansrijk opgroeien

Zorggarantie voor het jonge kind

Wat?

In de **meest precaire situaties** (dreigende uithuisplaatsing) vroege ontwikkeling maximaal ondersteunen. Het zoeken naar een kwaliteitsvolle en duurzame oplossingen voor het kind. ontwikkelings van kind is bedreigd en er is nood aan snel ingrijpen.

Voor wie?

Ongeboren en heel jonge kinderen (van -9 maanden tot 3 jaar)

Wie meldt aan?

Elke medische of sociale professional

Hulpverlening

- **CKG**

Een centrum voor kinderzorg en gezinsondersteuning organiseert **vroegtijdige en geïndiceerde zorg** en ondersteuning voor **aanstaande ouders** en **voor ouders met kinderen van 0 tot en met 12 jaar.**

Doelstellingen het **stimuleren van de ontwikkelingskansen** van de kinderen en het versterken van de pedagogische relatie en de pedagogische vaardigheden binnen een gezinscontext.
Verschillende modules:

- Mobiele begeleiding
- Amberbegeleiding
- Stop 4-7
- Triple P
- Tuimel
- Residentiële en ambulante opvang

CKG
CENTRUM VOOR KINDERZORG
EN GEZINSONDERSTEUNING

Hulpverlening

- **Kind en Gezin**

  Aanstaande ouders en gezinnen met kinderen **tussen 0 en 3 jaar** kunnen terecht bij een:

  - Verpleegkundige: preventieve medische ondersteuning
  - Gezinsondersteuner: legt verbinding met kwetsbare gezinnen met kinderen vanuit de eigen ervaringsdeskundigheid, brengt gezinnen in contact met collega's en partners
  - Sociaal werker: versterkt de maatschappelijke participatie van kinderen en ouders in kwetsbare gezinnen
  - Psychopedagoog: ondersteunt gezinnen met thema's zoals ouderschap en opvoedingsondersteuning, van basisondersteuning tot hulp bij verontrusting

- **Zorgmelding** maken bij bezorgdheid (niet acuut)
  - Belangrijk want zijn bij elk gezin betrokken

Hulpverlening

Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK)

Kindermishandeling detecteren, bespreekbaar maken en voorkomen

Vrijwillig kader: advies, ondersteuning en hulpverlening (ook anoniem)

Maatschappelijke noodzaak

https://www.vertrouwenscentrum-kindermishandeling.be/

Hulpverlening

Ondersteuningscentrum Jeugdzorg

Verontrustende situaties detecteren, bespreekbaar maken en voorkomen

Vrijwillig kader: advies, ondersteuning en hulpverlening (ook anoniem)

Maatschappelijke noodzaak (ook voor ongeboren kinderen)

https://www.jeugdhulp.be/organisaties/ondersteuningscentrum-jeugdzorg-ocj

Bedankt voor de aandacht!

And don't turn a blind eye

Any

Questions?

Opleiding Intrafamiliaal Geweld